

Modul 1

Co je Modul 1?

Modul 1 je jedním z pěti segmentů komplexní Metodiky M17+ (dále jen „M17+“). Představuje hodnocení vybraných kvalitních výsledků dodaných výzkumnými institucemi. Hodnocení probíhá prostřednictvím vzdálených recenzí vybranými odborníky z příslušných vědeckých oborů a představuje jeden z důležitých podkladů pro celkové hodnocení výzkumných organizací podle M17+.

Proč je kladné hodnocení v Modulu 1 důležité?

Modul 1 je jedním z důležitých součástí hodnocení zejména pro vysoké školy. Hodnocení v segmentu vysokých škol se provádí na základě zprávy mezinárodního evaluačního panelu (dále jen „MEP“) a výstupů z hodnocení v Modulech 1 a 2 na národní úrovni poskytnutých/zveřejněných Radou pro výzkum, vývoj a inovace. Hodnocení na národní úrovni je strukturováno v souladu s klasifikací oborů podle OECD (Frascati manual) a k hodnocení výsledků VaVal používá dva základní nástroje:

- posouzení hodnotiteli formou vzdálených recenzí a Odbornými panely (Modul 1),
- bibliometrickou analýzu (Modul 2).

Souhrnná zpráva pro výzkumnou organizaci obsahuje přehled výstupů z hodnocení v Modulech 1 a 2 a komentář Odborných panelů. Globální hodnocení výzkumných institucí má pak logický dopad na jejich zařazení to kategorií dle kvality a následně i jejich financování.

Jaké výsledky lze v rámci Modulu 1 uplatnit?

Modul 1 je primárně určen pro tzv. nebibliometrizovatelné výsledky (to znamená například knihy, kapitoly z knihy, patenty, výsledky aplikovaného výzkumu apod.), nicméně běžně je přistupováno i k tomu, že v rámci Modulu 1 dochází také k hodnocení odborných recenzovaných článků. Ty jsou standardně hodnoceny v Modulu 2, nicméně jelikož se v řadě případů jedná o nejkvalitnější výstupy dané výzkumné instituce, mohou být uplatněny také v Modulu 1. Aby mohl být výsledek v rámci Modulu 1 hodnocen, musí být vykázán v systému RIV (Registr Informací o Výsledcích - <https://www.isvavai.cz/riv>). Nelze tak předkládat například výsledky uměleckého charakteru, které jsou standardně součástí systému RUV (Registr Uměleckých Výstupů - <https://www.ruv.cz/app/>).

Každý výsledek může být v Modulu 1 uplatněn pouze jednou, přičemž přihlašovat lze výstupy s maximálně pětiletou retrospektivou. To znamená, že v rámci hodnocení v Modulu 1 v roce 2021 mohou být přihlášeny výsledky z let 2016-2020.

Jaké jsou kategorie výsledků v rámci Modulu 1?

Výsledky dodané k hodnocení v rámci Modulu 1 musí být vždy začleněné do jedné z těchto kategorií:

- Přínos k poznání
- Společenská relevance

Obě kategorie jsou při samotném hodnocení postaveny na stejnou úroveň, nicméně vždy je potřeba velmi pečlivě odůvodnit zařazení předkládaného výsledku do příslušné kategorie. Přínos k poznání je kategorie, kde se shromažďují převážně výsledky základního výzkumu s vysokým významem a originalitou. Kategorie Společenská relevance by zase měla obsahovat především výsledky s vysokou společenskou užitečností a komerčním potenciálem.

Není stanoven ani poměr těchto kategorií v rámci výzkumné instituce. Jinými slovy organizace může vykázat většinu svých výstupů například do kategorie Přínos k poznání a nebude za to jakkoliv penalizována. Při členění do kategorií by však měl být brán v potaz vědecký profil instituce a její mise.

Jak často dochází k hodnocení výsledků v rámci Modulu 1?

Stejně jako u Modulu 2 dochází ke sběru výsledků a jejich hodnocení jednou ročně. Bližší popis interního systému výběru výsledků pro Modul 1 v rámci UTB ve Zlíně bude popsán v jedné z dalších otázek.

Kolik výsledků mohou jednotlivé výzkumné instituce přihlásit k hodnocení v rámci Modulu 1?

Počet výsledků, které mohou jednotlivé výzkumné instituce každoročně odeslat k hodnocení do Modulu 1, je odvozen od objemu celkové publikační produkce jednotlivých organizací a následných finančních rámců, které daná instituce získává prostřednictvím DKVRO (Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace). V praxi to znamená, že velké instituce (např. Univerzita Karlova) posílají do Modulu 1 řádově více výsledků než menší výzkumné organizace. UTB ve Zlíně posílala v minulých letech do Modulu 1 následující počty výsledků:

2017 – 24

2018 – 46

2019 – 32

2020 - 34

Počet odeslaných výsledků se každoročně mění, a to i v souvislosti s potřebami a zkušenostmi z předchozích hodnocení. Pro rok 2021 například RVVI přistoupila ke zvýšení počtu hodnocených výsledků, avšak výsledky dodané nad rámec standardního limitu musí být výhradně aplikovaného, společenskovědního nebo humanitního charakteru a nesmí se jednat o bibliometrizovatelné výstupy.

Jaká jsou konkrétní kritéria pro hodnocení výsledků v rámci Modulu 1?

Hodnocení realizují vybraní odborníci v příslušných vědeckých oborech, a to prostřednictvím vzdálených recenzí. Členové Odborných panelů se softwarovou podporou určují pro každý výsledek vždy nejméně dva vzdálené recenzenty. Člen Odborného panelu - garant hodnocení vybraných výsledků ve spolupráci s předsedou Odborného panelu rozhoduje ve sporných případech. Seznam členů Odborných panelů je veřejný, vzdálení recenzenti jsou anonymizováni. Finální hodnocení známkami je shodné jako hodnocení ve škole (známky 1-5), přičemž jsou uplatňována následující kritéria:

Kvalitativní stupnice pro kritérium hodnocení „přínos k poznání“:

- (1) Výsledek, který je z hlediska originality, významu a obtížnosti získání na špičkové světové úrovni (world-leading).¹
- (2) Výsledek, který je z hlediska originality, významu a obtížnosti získání na vynikající mezinárodní úrovni, ale nedosahuje nejvyšší úrovně excellence (excellent).
- (3) Výsledek, který je z hlediska originality, významu a obtížnosti získání mezinárodně uznávaný.
- (4) Výsledek, který je z hlediska originality, významu a obtížnosti získání národně uznatelný.
- (5) Výsledek, který nesplňuje standard národně uznatelné práce.²

Kvalitativní stupnice pro kritérium hodnocení „společenská relevance“ je následující:

- (1) Výsledek na špičkové úrovni (world-leading), jehož využití v praxi přinese zásadní změnu s mezinárodním ekonomickým dopadem (reálný předpoklad širokého uplatnění na více zahraničních trzích atd.), nebo změnu s mimořádným dopadem mezinárodního charakteru na společnost (reálný předpoklad zásadního uplatnění na mezinárodní úrovni v oblastech veřejného zájmu).
- (2) Výsledek na vynikající úrovni (excellent), jehož využití v praxi přinese změnu s mezinárodním ekonomickým dopadem (reálný předpoklad uplatnění na zahraničním trhu atd.), nebo změnu s významným dopadem na společnost (reálný předpoklad zásadního uplatnění v oblastech veřejného zájmu).
- (3) Výsledek na velmi dobré úrovni, jehož využití v praxi přinese změnu s ekonomickým dopadem na českém trhu nebo změnu s dopadem na společnost (reálný předpoklad uplatnění v oblastech veřejného zájmu).
- (4) Výsledek na průměrné úrovni, jehož využití v praxi přinese dílčí změnu s ekonomickým dopadem na českém trhu nebo dílčí změnu s dopadem na českou společnost (reálný předpoklad dílčího uplatnění v oblastech veřejného zájmu).

(5) Výsledek na podprůměrné úrovni, jehož využití v praxi pravděpodobně nepřinese žádnou změnu s ekonomickým dopadem ani změnu s dopadem na českou společnost (není reálný předpoklad uplatnění v oblastech veřejného zájmu).

¹"Špičková světová úroveň" znamená absolutní standard kvality v každé oblasti i podoblasti.

²"Špičková světová úroveň", „mezinárodně“ a "národně" uznávané v tomto kontextu označuje standardy kvality. Neodkazuje na povahu nebo zeměpisný rámec působnosti jednotlivých subjektů, ani na místo provádění výzkumu nebo oblast jeho šíření. Např. výzkum, který je zaměřen na téma specifické pro ČR, může splňovat kritéria pro "špičkovou světovou úroveň". Naopak práce s mezinárodním zaměřením nemusí být "špičkovým světovým, mezinárodně vynikajícím nebo mezinárodně uznávaným" standardem.

Jaký je interní proces pro výběr výsledků do Modulu 1 na UTB?

Výběr výsledků je v gesci Prorektora pro tvůrčí činnost, který každoročně identifikuje excelentní výsledky ve spolupráci s příslušnými proděkany jednotlivých fakult. Ti nejprve nahlásí potencionální výsledky ze svých součástí a následně jsou po konzultacích s prorektorem pro tvůrčí činnost stanoveny finální výsledky pro hodnocení v Modulu 1. Odesílání vybraných výsledků následně provádí Referát prorektora pro tvůrčí činnost přes aplikaci SKV (Sběr kvalitních výsledků).

<https://skv21.rvvi.cz/system/sign/in/?backlink=byxp7>

Tento systému disponuje propojením se systémem RIV a základní informace o předkládaném výsledku (včetně důležitého údaje o oborové skupině) se tak automaticky stáhnou právě z RIVu. Výzkumná organizace pak dodá k výsledku pouze potřebná zdůvodnění.

Důležité je také to, že výsledky dodané k hodnocení by měly kopírovat oborový profil výzkumné organizace. To znamená, že by měly být zastoupeny víceméně všechny součásti a všechny vědní obory, jimiž se daná instituce zabývá.

Co je důležité, aby výsledek při hodnocení v rámci Modulu 1 uspěl?

Nejzásadnějším kritériem je pochopitelně kvalita a originalita předloženého výsledku. Zásadní roli však hraje i správné odůvodnění výběru výsledku, které by mělo obsahovat kompletní výčet jeho nejsilnějších stránek. Některé důležité aspekty, které je dobré vzít v potaz při předkládání výsledků do Modulu 1, definuje doporučení RVVI, které bylo zveřejněno v polovině roku 2021.

<https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=947900>

Jedná se například o tyto body:

- Věnujte zvýšenou pozornost dostatečnému zdůvodnění výběru, dodání kvalitních podkladových materiálů (text výsledku) i podpůrných materiálů.
- V případě výsledků aplikovaného výzkumu doložte reálný předpoklad užití / komerční užitečnost / společenskou potřebnost (vč. očekávaného / rozjednaného uplatnění v praxi, smlouva o smlouvě budoucí, e-mailová komunikace, kontakt na firmu a reference atd.).
- Prosím pečlivě kontrolujte, příp. (pokud není zřejmá) ve zdůvodnění krátce vysvětlete, afiliaci (vztah) autora/ů výsledku k dané VO.
- Není etické a profesionální zamlčovat jiné než domácí tvůrce, VO je zodpovědná za pravdivost poskytnutých údajů v IS VaV. Pochopitelně v případě velkých kolaborací není třeba vypisovat celý kolektiv autorů.
- V případě výsledků, na kterých se podílelo více institucí, krátce popište konkrétní přínos Vaší VO na vzniku daného výsledku.
- Pokud došlo nebo má dojít k prodeji licence nebo jinému převodu práv k duševnímu vlastnictví výsledku na výrobce nebo uživatele, uveďte to ve zdůvodnění co nejkonkrétněji a pokud možno to doložte (v příloze, odkazem na firmu atp.).
- Dejte aplikačním výsledkům čas ukázat jejich relevanci a hodnotu a zašlete je do hodnocení co nejpozději. Pak snadněji vysvětlíte a prokážete jejich relevanci, neboť už bude reálná a zřejmá.
- U výsledků aplikačního výzkumu uvádějte fungující kontakty na významné výrobce, prodejce či uživatele aplikace vašeho výsledku, aby si hodnotitel případně mohl vaše tvrzení ověřit.
- U článků nestačí uvést jen počty citací. Přínos k poznání a dopad na mezinárodní vědeckou komunitu dále prokážete např. uvedením detailů o konkrétních citacích, kdo a z jakého pracoviště váš článek cituje, v jak kvalitním časopise citace vyšla a případně i co přesněji se v citaci píše. Citace od slavných vědců z prestižních pracovišť se cení více než citace od kolegů z vašeho pracoviště nebo regionu a autocitace mají nulový význam. Citace přicházející ze špičkového časopisu (D1) se cení více než citace z časopisu v Q4. Citace chválící vlastnosti výsledku znamená víc než citace výsledek kritizující.

Velmi zásadní věcí je také zajištění plné dostupnosti předkládaného výsledku pro hodnotitele. Není možné například dodat pouze odkaz na článek na stránky komerčního

vydavatele, kde se k němu daný recenzent pravděpodobně vůbec nedostane. V takovémto případě (a mnoha dalších) je nutné přiložit plný text přímo jako přílohu pro hodnocení.

Kde najdu další informace a výsledky hodnocení v Modulu1?

Rozcestník hodnocení VaVal na národní úrovni <https://hodnoceni.rvvi.cz/>

Souhrnné zprávy <https://hodnoceni.rvvi.cz/recapitulative-reports/>

Další užitečné informace:

Metodika hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací (M 2017+) <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=799796>

Nezávislé informace o vědě a výzkumu <https://vedavyzkum.cz/>

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) - nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik <https://idea.cerge-ei.cz/veda-a-vyzkum?limit=5>